

Quod benè vertat Altissimus
COLLEGII ETHICI
DISP. XIII. & ULTIMA

De
AMICITIA

Q U A M
In Regiâ ad Auram Universitate

SUB PRÆSIDIO

VIRI Nobilissimi atq; Consultissimi
DN. MICHAELIS Gyllenstålpe
WEXIONII, J. U. & Phil. D. pereximij,
Jur. Polit. & Hist. P. P. celeberrimi,
Præceptoris & promotoris sui
summè devenerandi.

*Liberalis exercitij ergo defen-
dendam suscipit*

In audit. sup: die Junij. 20. Ann. 1655

GREGORIUS GR. ARCTO-
POLITANUS FINLANDUS.

A B O Æ

1655

Imprimebat Petrus Hanson! Acad. Typog.

VIRIS

Reverendis Venerabilibus & Doctissimis
DN. GREGORIO THOMÆ, infe-
rioris Satakundia Præposito, Ecclesiarum
Björnburgensis & Vlsbyensis Pastori
attentissimo, Patri suo charissimo.

DN. MARTINO THOMÆ STE-
NIO Pastori in Vesilaax dignissimo, pro-
motori plurimum honorando.

DN. ANDRÆ J. KECKONIO
Arctopolitana Scholæ Moderatori solertissi-
mo Præceptoris ut à teneris optimo, sic debitâ
observantiâ ætatem colendo.

DN. JACOBO LIGNIPOEO ejus-
dem Scholæ Con-Rectori dexterrimo, Præ-
ceptoris itidem optimè meritò.

DN. GEORGIO NICOLAI Eccle-
sia Dei quæ Arctopoli colligitur Commi-
nistro perassiduo fautori indubitatissimo.

DN. THOMÆ B. RAIALENIO,
Verbi divini in Hwittis Communistro per-
industrio Evergetæ propensissimo.

Exercitio hoc Academico indicium
quoddam gratitudinis exhibere
desiderat,

GREGORIUS ARCTOPOLITANUS

De

AMICITIA.

THESIS. I.

Non pauci Ethicorum Aristotelis ductum sequuti etiam, circa calcem potissimum, de Amicitia agere solent; Unde mox hic in limine hujus discursus quaestio oboritur; *Anne id rectè fiat nec ne?* Pro Negativâ sic argumentari licuerit: *In Ethicis de virtutibus moralibus agendum est; Sed Amicitia non est virtus Moralis; E. de eâ in Ethicis non est agendum.* Major est clara; Ethici enim præcipuè & solius, in circo Philosophico, est de moralibus virtutibus absolutè agere. Minor probatur: Affectus namq; potiùs est, virtutis fructus, inter externa bona connumeranda; inq; aliorum potestate; & paucis competens. *Vid, Fasc. quaest. Eth. sect. 2. Memb. 7. q. 11.* E. Amicitia non est

B b

vir.

386 D. MICHAELIS Gyllenstålpe
virtus: Et per consequens nec Ethicæ
considerationis.

2. *Affirmativa* hisce nititur
fundamentis: *Quod ad felicitatem fa-*
cit; in bono solummodò viro invenire est,
adeoq; in actionibus humanis ducem rectam
rationem sequi potest; Illud in Ethicis
non planè negligendum. Sed Amicitia
est talis. E. Major est manifesta; siqui-
dem felicitas seu Beatitudo est totius Ethicæ
finis & scopus generalis, quò omnia
in illâ disciplinâ referenda. Nec ve-
ra amicitia nisi inter bonos intercedit.
In actionibus autem eam elucere, recta-
què ratione informari debere, cuius in
propatulo est, ideoq; etiam consequen-
tèr ab Ethico consideranda.

3. *Ad Objectionem pro Negati-*
vâ in Thesi I. allatam respondetur I.
Ad Majorem; In Ethicis non tantùm de
virtutibus sed etiam virtutum Causis,
Objecto, Subjecto & fructu agendum
esse. Deq; illis quæ aut virtutes sunt,

physica & activa
nisi in eth. ag. j. fin. d. fin.
ut non in.

aut

aut virtuti maximè affinia: qualis est amicitia. 2. Ad Minorem, jam responsum est in Thesi secundâ; eam videlicet nec simpliciter veram esse, cum etiam sano sensu Amicitia virtus dici possit; Quatenus à rectâ ratione ex verbo Dei non tantum præcipitur, verum etiam dirigitur. *Conf. sup. cit. qv. II. Memb. 7. Sect. 2. Fasc. controuv. Ethic.* Amicitia enim, ut ait *Piccolomineus qv. 7. c. I. ex Arist. 8. Nichom.* Aut virtus est vel cum virtute copulata. Atq; ita manet haud absurdè & non incompetentè etiam in Ethicis, si non directè tamen consequenter & appendicis loco, de Amicitia tractandum esse.

4. Verum ut & hæc quæstio, & sequentia dexterius adhuc percipiantur; initio ritè notandum venit quid nomine seu voce Amicitia intelligatur; siquidem inter *πολύσημα* est, & pluribus modis accipitur. Nunc enim Latissime sumitur, pro quâvis rerum na-

Bb 2

tura.

pro conductu ad finem. Si pro obtinendo
deus frustra agitur in disputatione a legi-
bus subti virtutis & conductu qd ad hanc
ste. elucet; min ya sola virtus con-

turalium etiam inanimatarum, vel vegetantium solummodò vitam viventium, congruentiâ seu mutuâ complacentiâ & benignâ inclinatione; aliâs amor Naturalis, Phycis & Græcis *συμπαθεία* dicitur; qualis est inter magnetem & ferrum; resinam & paleas; oleam & vitem atq; similia: Nunc *Latè* pro societatis appetitu inter bruta; Itâ Poëta Græcus inquit,

τέττιξ μὲν τέττιγι φίλῳ, μύρμακι
δὲ μύρμαξ.

Nunc *Strictè* pro mutuâ benevolentiâ inter homines sive sint boni, sive mali; ita Mundus in sacris amare dicitur quod suum est. Nunc *Strictissimè* pro mutuâ benevolentia arctissimoq; amoris vinculo inter bonos, ex virtute dependente. Et hæc postrema significatio hic potissimum attenditur.

5. Amicitia igitur quæ latinis ab amando, ut Græcis *φιλία ἀπὸ τῆς φιλεῖν*, Svecicè *Vänskap* à *Vän* (quod non

non tantum amicum sed etiam formosum amabilemq; significat) derivatur: In strictâ, non strictissimâ, acceptione definiri potest, quòd sit: *Mutua inter homines efficax & manifesta benevolentia.* De strictissimâ autem acceptione capi-
 enda videtur Definitio Piccolominei grad. 7. cap. 3. ad finem, quæ sic habet: *Amicitia est proborum hominum mutuus, conspicuus, confirmatusq; amor, ex probitatis cognitione consurgens, ad vitam honestam conjunctionem perducens.* Ubi etiam Platonis, Ciceronis, & D. Augustini definitiones videsis.

6. Dividitur Amicitia ab Ethicis variè; idq; 1. Ratione causæ externæ impellentis seu *Objecti*: Quod cū in triplici sit differentia, amicitia etiam triplex oritur. Aut epim solius honestatis gratiâ colitur, & κατ' ἐξ ωλ ην, *honestam* dicitur; Aut propter oblectationem aliquam brevi transeuntem inquit, & *Amicitia jucunda* vocatur; qualis inter juve-

390 D. MICHAELIS Gyllenstålpe-
nes & Adolescentes frequentior : Aut
ob externum lucrum, quo provectior
ætas magis delectatur, inita; & *Utilis ami-*
citia appellatur..

7. Hic quæritur 1. Quænam
harum specierum Amicitia præferen-
da? Pro Utili Amicitia sic argumenta-
ri licet 1. *Quod Utilissimum, illud optimū;*
sed utilis amicitia inter conspecies est utilissi-
ma. E. & *optima*; Et per Consequens
præferenda. Major probatur siquidem
ex utilitate rei bonitatem metiri com-
munitè solemus; tanti rem facientes
quamlibet, quanti ejusdem est usus.
Minor stabilitur ex ipsa denominatione.
Dici enim requirit inesse. Et hæc
amicitiæ species *ὡς τὸ ἐξωχὴν* utilis di-
citur. Ergo utilitate cæteros antecel-
lit. 2. *Quod in amicitia, à gravissimis au-*
thoribus præcipuè commendatur, id potissi-
imum in amicitia eminet & præferendum :
Sed utilitas in amicitia à gravissimis authori-
bus præcipuè commendatur E. utilitas in
ami-

amicitiâ præcipuè eminet, atq; ita utilis amicitia cæteris speciebus præferenda erit. Major est clara, siquidem à Testimonio, ctsi non adeò artificialitèr, firmitèr tamen arguimus affirmativè. Minor innititur cùm aliis tum hisce: *Socrates, Nullam possessionem fideli amico præciosiorem esse dixit, nec aliundè plus fructus capi aut utilitatis. Dion: Philosoph. Quot amicos paraveris, tot oculos habes, quibus quæ voles, videas; Tot aures, quibus quæ decet, audias: Tot consilia, quibus de futuris deliberes. Item ubi amici ibi opes, inquit Plautus, Huc facit illud Alexandri qui interrogatus ubi Thesaurus haberet suos? Amicos digito monstravit. Et Micipsæ apud Salust. Non exercitus, neq; Thesauri regni præsidia sunt, verùm amici. Et similia quàm plurima:*

8. Pro Jucundâ Amicitia sic pugnari potest: Id est præferendum quod humane nature aptissimum, gratissimum & beatitudini proximum est: Atqui Amicitia

jucunda humanæ naturæ aptissima, gratissima & beatitudini proxima est. E. cæteris speciebus præferenda. Major, suo robore invicta, probationis non eget. Minor etiam sat firma videtur, Ecquid enim humanæ naturæ congruentius, quàm jucundâ Amicorum conversatione frui? Quid acceptius homini quàm jucundos habere convictores, qui quotidie exhilarent & recreent? quid beatitudini ac felicitati vicinius, quàm exoptatissimorum amicorum cohabitatione fruisi?

9. Hisce tamen à neutrâ, tertia species amicitiae, quæ honesta, aliàs perfecta, audit vincitur; huic enim palmam meritò deferendam judico. 1. Quia, *qualis causa, talis effectus, & qualis fons ac scaturigo talis rivus; At Causa & scaturigo hujus speciei ipsa virtus est, teste Cic. in Lelio; Virtus conciliat amicitias & conservat. Item, 2. vera Amicitia non nisi inter bonos esse potest. E. ea amicitia*

quæ

quæ est stabilior, firmior ac diuturnior, ea procul dubio est præstantior: Sed *honestæ Amicitia est stabilior, firmior atq; diuturnior*; E. Major sibi satis constat: Minor hinc patet; nam utilis amicitia ex utilitate, quam amicus præstat, dependet. Quàm facile autem fieri potest ut qui hodiè utilis sit, cras nullum usum aut utilitatem ferat aut ferre possit. Ita qui nunc ob pulchritudinem, hilaritatem &c. jucundus, facile ob contrarium, vel aliquod impedimentum, sublatâ formositate, oborto dolore, nullam Jucunditatem præstet. 3. *Quæ species & proprium bonum habet, & reliquarum conspicietur bona continet*; Illa est omnium nobilissima. Sed honesta amicitia, & proprium bonum habet scilicet *honestatem*, & reliquarum bona includit; scilicet *utilitatem & jucunditatem*: Quid enim honesto amico in virtute correspondenti, utilius? quid jucundius? E. honesta amicitia cæteris conspicietur nobilitate præstet,

IO. Ad Argumenta superius in contrarium adducta Respond. in Thesi 7. quæ pro utili amicitia adducuntur, de eâ utilitate exaudienda esse quæ honestatem non excludit, Alias n. quæ cum hac pugnant, ne utilia quidem dicenda sunt. Ut pulchrè *Cic.* in princip, *lib. 2. de Officiis* differit. Unde nec aliam amicitiam graves authores laudârunt, aut utilem statuerunt, quàm quæ honestatem intimè conjunctam, imò pro fundamento, habet.

II. Quæ in Thesi. 8. jucundæ amicitia primas deferunt, eodem modo intelligenda veniunt: Viro scilicet bono & virtuoso nil jucundum esse, quin idem etiam honestum sit, Neq; enim verus Philosophus ullam ex ullius conservatione aut amicitia voluptatem percipit, nisi quæ honestate nititur & conditur. Atq; sic patet honestam amicitiam cæteris omnibus præferendâ esse speciebus; & propter hanc, etiam
iliam

illam admitti, licitè ambiri, in honore
& precio haberi. *Ideoq; & hac sola per-*
fecta dici consuevit, reliquæ imperfectæ.

12. Dispersitur 2. Amicitia
ratione subiectorum inter quos exerce-
tur; ut alia sit æqualis; sive *æqualium*,
conditione & dignitate; Alia inæqua-
lis, seu *inequalium*, è contra; qualis in-
ter divitem & pauperem, Magistratum
& subditum, nobilem & ignobilem.
Quamvis enim ut canit *Poëta*.

*Non benè inæquales veniant ad aratra
juvenci;*

Ideoq; inæqualium amicitia non sem-
per tuta, commoda & diuturna. *Syr. 13.*
Inter inæquales tamen veram dari ami-
citiam; imò eandem in societate hu-
manâ requiri, ut nisi vigeat nec *Oecono-*
mia, nec *Respub.* diuturnæ & firmæ esse
queant. Non diffitendum tamen ob-
servantiam, reverentiam, amorem,
concordiam, pietatem, potiùs & accurat-
tiùs dici: Ut etiâ notavit *Piccol. grad. 3. c. 1.*

13. Distribuitur enim 3, etiam amicitia à Causà *πρὸς ἑαυτὴν* in *voluntariam*, quæ liberâ electione suscipitur & innititur; atq; in *necessariam*, quæ necessitatis quodam vinculo continetur atq; dependet. Talis est inter eos qui non ex arbitratu ac delectu amicitiam exercent, sed societatis quodam jure conglutinantur sive *naturali*, ut inter parentes & liberos, consanguineos & cognatos: Sive *Politico*, inter Magistratus & subditos. Quanquam, uti jam ex Piccol. positum, amicitia *propriissimè* dicta, *conjunctio sit animorum inter aequales*, atq; sic inter pares tantummodò locum habeat. Sed nunc quæstiones aliquot, quæ se hîc de amicitia & amicis magno offerunt numero, breviter expendendæ.

14. Quæritur 1, *Anne ad amicitiam necessaria sit conversatio, vel num etiam inter absentes locum habere possit?*
Respond. Repetendo distinctionem
inter

COLLEGIUM ETHICUM DISP. XIII. 397
inter amicitiam jucundam, & Hone-^{Utilis}
stam: (*August. lib. de amicitia, primam
carnalem ex voluptate ortam, secundam
mundanam ex utili, tertiam spiritualem ex
honesto indigitat*) postrema, quia jure
optimo & vera amicitia nominanda,
etiam inter absentes quin esse possit,
vix dubitandum: Siquidem arctissima
& in virtute fundata sæpè inter longè
dissitos amicitia invenitur; Secunda,
scilicet *Utilis*, non tam facilè inter ab-
sentes exercetur, nisi quatenus & illi in
disjunctis locis sibi invicem commoda
præstare & ex usu esse poterunt. Ju-^{pru}
cunda verò sublatâ conversatione pau-
latim & citiùs evanescit. Nec diu du-
rat, nisi quatenus cum honestate, cujus
precium perpetuum, conjuncta est.

15. Oggeri tamen potest, etiam
ad honestam amicitiam conciliandam
amicorum præsentiam requiri; cum
sine illâ virtus utrinq; perspicui & pro-
bari nequeat; quæ hujus fundamentum.

Resp.

Respond. Virtutis faciem non corporeis oculis cerni; Ideoq; etiam non dubiâ famâ cognosci posse, proinde quoque inter eos qui se invicem nunquam viderunt propter virtutes utrinq; claras, arctissimam vel per literas & inter nuncios sæpè contrahi amicitiam; Quod exempla non pauca satis edocent.

16. De numero Amicorum
2. quæritur, *Quantus is esse possit & merito debeat?* Respond. Quanquam multis simul prodesse & gratificari, propter diversa hominum vota, longè difficillimum sit: Unde & *Plutarchus in lib. de multitudine amicorum* non inscitè dixit: *Copiam amicorum parere inopiam eorundem.* Quatenus tamen omnia ad honestatem referenda, in quâ plures viri boni optimè conspirare poterunt; plures etiam amicitiam firmam inire prorsus non impossibile statuendum. Arctissimam nihilominus inter pauciores & præsertim duos vigere non diffi-

ten-

tendum. Hinc illud *Seneca*; *Benignus esto cunctis, blandus nemini, paucis familiaris*. Multitudo enim divisionem aliquam communiter secum trahit.

17. Quæri solet 3. *Qualitèr Principum & Magnatum amici se gerere debeant?* Sed cum hîc per principum amicos ipsi intelligentur consilarii, isthæc informatio ad *Politicos* potiùs rejcienda; De quâ Disp. Polit. 7. m. fol. 227. & 228. breviter actum. Aliàs amicitia Regum & Principum, quatenus & illi conditione pares, iisdem judicatur legibus, quibus & privatorum. Ut nimirum optimè sibi invicem cupiant; Cōmoda invicem promoveant, amicum non secus ac se ipsos diligant.

18. *An verò Amicus amico maxima bona optare debeat?* 4. In dubium vocat *Aristot.* Quod sic negat: Si altarius conditio nimis exaltetur, amicitia facilè disrumpetur. At verò *Christianâ Charitate* imbuti, etiam maxima
quæq;

quæq; bona optanda: Et verum amicum ad quemcunq; gradum evectus fuerit, pristinae amicitiae non oblivisci haud dubitant. Politicè tamen potentiorum amicitiam, ut leoninam, formidolosam nonnunquam esse vix negandum.

19. In quaestionem etiam venit 5. *Utrum præstantius sit amare quàm amari?* Resp. Quanquam *Amare*, ut *actio*, præstantius sit, cum *omnis virtutis laus in actione consistat* Teste Cic. 3. off. Quatenus tamen *Amari* ob virtutem & merita (ubi de honesto amore sermo est) contingit, *amari quàm amare* laudabilius & præstantius esse tenendum. *Amare* enim quilibet potest; *amari* tantùm ijs, ~~contingit~~ qui donis amorem ritè excitantibus instructi sunt contingit. Nihilominus tamen & hîc observandum, si is solùm intelligatur amor qui cum maturo fit iudicio & *Prudentiâ*; Non minùs laudabile esse amare, quàm

ama-

amari. Quo sensu *Seneca* dixit: *Solus sapiens scit amare, solus sapiens est amicus.*

20. Solet hîc etiam quæri 6.

An beneficium & gratia referenda utilitate accipientis, an beneficiâ, sumptu, labore atq; operâ dantis æstimandum sit & metiendum? Item 7. *An qui beneficium dat, an qui accipit, æstimare idem debeat?* Nec non 8. *Quanti beneficiarius acceptum beneficium pendere debeat?* Sed hæ quæstiones ad Materiam de Liberalitate & Beneficiâ potius spectare videntur. Respondetur tamen breviter ad illam: Utriusq; & dantis, & accipientis esse beneficium suo modo æstimare. Animus interim dantis potissimum attenditur; prout supra de liberalitate decisum. Ad istam; pariter: Accipienti tamen æstimationem ex merâ liberalitate dantes relinquere videntur. Cum nullam retributionem paciscantur, aliâs enim liberalitas non est. Alia verò beneficia, ut in *mutuo* aliove auxi-

402. D. MICHAELIS Gyllenstålpe-
lio aliter se habent. Nam talia & à
collocante & accipiente, suo modo æ-
stimantur. Hujus potius est exagger-
rare, & deprædicare; Illius extenua-
re & excusare, modestè tamen. *Ad
hanc*; Quanti beneficium tum erat,
cum in indigentem collatum fuit: Non
quanti antèa vel postmodum videri
possit. Plura apud *Heiderum* legantur
Philos. Moral. part. secundâ de Amicitia.

21. Ut & illa quæstio 9. *U-
trum potius amico, an viro bono, cum quo
aliàs nulla necessitudo vel Amicitia vincu-
lum intercesserat, succurrendum sit?* Ad
Justitiam referenda videtur, & ex ejus
legibus decidenda; Quæ suum cuiq;
tribuere mandat. Amici tamen po-
tiores & prius habendam rationem,
haud absurdè concludi videtur; siqui-
dem & ille vir bonus. Sed copiosius
etiam de hac *Volfgangus Heiderus cit. lo-
co ex Arist.* generatim & speciatim re-
spondet. Summatim autem notan-
dum & hîc ut in aliis actionibus, omne
punctum

punctum circumstantias ferre. Ideoque diligentissime observandas. Ne prætextu amicitiae humanitatem exuamus; Vel è contra.

22. Movetur quoq; quaestio

10. *Anne etiam in amicitia sive inter amicos lites aut dissidia ulla locum habere queant?*

Neg. Dist. inter veram amicitiam & falsam, sive non veram & analogam. Ibi nulla dissidia, nullae lites, nulla jurgia. Hic verò, ubi propter lucrum vel oblectationem tantum frivolam amicitia contracta est, interruptione aliquâ factâ *Commodi vel jucundi*, amicitia simul interturbatur, & in contentionem atq; inimicitias vertitur.

23. Sed obijci potest: *idem etiam in verâ amicitia contingere. Nimirum ubi amicitia in virtute fundatur, & propter honestatem mutuus est amor.* Equis enim hominum non aliquando delinquit? Et sic cum delinquens reprehenditur & carpitur, jurgium fit atq;

diffidium. Amicum enim peccantem
 reprehendere, non est contra amicitiae
 leges; Sed potius veri amici officium
 atq; indicium. Ideoq; etiam hic jur-
 gia & discordiae locum habent. Resp.
 Tritum est illud: *Amici vitia noveris non
 oderis.* Verius autem; vitia oderis,
 non hominem. Amicum igitur ami-
 cè monere; modestè etiam reprehen-
 dere, sine felle tamen & accerbitate,
 contra amicitiam non est. Neq; à vi-
 ro bono & vero amico id in sequiorem
 partem acceptatur, ne dum jurgia con-
 citat. Sed potius gratiarum actionem
 meretur & fiduciam auget prout suprà
 Disp. 10. Thes. 28. est declaratum.
 Causam insuper diversitatis non inele-
 ganter assignat *Casus in Speculo Moralium
 Quest: lib. 8. cap. 13. in fine.* Hisce ver-
 bis: *Inter perfectos amicos non contingunt
 dissensiones, propter similitudinem morum,
 consensum virtutis, constantiam & propor-
 tionem amoris; Fructum quietis, quæ est*
effe-

effectus vera amicitia. In amicitia propter voluptatem & utilitatem cause contrariae sunt, ideoq; perpetuae criminationes & querelae. Nam hic non est similitudo morum sine tadio, non est consensus virtutis sine vitio, non est constantia amoris sine levitate, non est fructus quietis sine contentione.

24. Hisce affinis est & illa quaestio II. *An irae amantium amoris redintegratio sint?* Ut tritum illud Terentij habet. Resp. Ex Picol. grad. 7. cap. 21. Verum esse de irâ ex levi causâ subortâ. Et insuper de amore lascivo (quem quoq; Poëta innuit) solum quærente voluptatem; in quo amore querelarum & iræ variæ locum habent occasiones; à quibus indignationibus cum eâ quis voluptate privatur, quam summopere optârat, inquit, evenit ut ob indigentiam vehementiùs in eam feratur, dulciusq; illâ fruatur: non secus ac dum aliquando tenemur, ne aërem inspire.

406 D. MICHAELIS Gyllenstålpe-
mus, mox vehementiùs illum ducimus
ac anhelamus. At in amore ad ami-
citiam pertinente, querelæ locum non
habent (ut jam ostensum) solùm hoc
N experimur; quòd dum amici consue-
tutine per dies aliquot privamur, mox
dulciùs eâ fruimur. Privatio enim ea
est per quam possessio rerum nobis red-
ditur dulcior & jucundior. *Hæc ille :*
Dementium verò est illa assertio. Non
iniri firmam amicitiam, priusquam i-
nimitias aliquando acerbas gesserint,
& vires in conflictu invicem experti
sint.

25. *An verò amicum plus quàm
se ipsum diligere oporteat? 12. Etiam
quæri solet: Hic inprimis præsuppo-
nitur, licitum esse se ipsum diligere; at
moderatè & secundum Deum, suaq;
commoda licitè promovere, juxta illud
Apostoli ad Eph. 5. vers. 29. Οὐδ' αὖτις γὰρ
πò τε τὴν ἑαυτῆς σάρκα ἐμίσησεν; ἀλλ'
ἐκτρέφετ' καὶ ὡς ἑαυτήν. i. e. Nul-
lus*

lus enim unquã suam ipsius carnem odio habuit; imò nutrit ac fovet eam. De quo Piccol. cit. grad. 7. c. 21. & sequent. Dehinc Respond: ad quæsitum: amorem tum esse perfectum & amicitiam sufficientem, cum talis est qualem Deus in verbo suo S. Sancto requirit. Jam autem id solùm exigit, ut proximum sicut nos ipsos diligamus. Matth. 22. v. 40. Marc. 12. 31. Luc. 10. v. 27. Ergò amor in amicitia tantus sufficere videtur, quanto nos ipsos prosequimur. Quod verò interdum amor in amicitia eò ascendat, ut propriam salutem amicorum saluti postponamus, ut cum quis pro uxore, liberis, fratribus aliisque; amicis & ipsa patriâ, vitam profundere & quævis pericula adire non dubitat: Id heroicum potius ac à certis circumstantiis dependens, summas laudes meretur, atq; specimen fortitudinis ostendit.

26. Quæritur tandem 13. An

amicitiæ honestè dissolvantur? Respond. Distinctè. Aut enim gluten veræ amicitiae, *virtus*, permanet, actum amicitias dissuere non decet: Aut alteruter amicorum à tramite virtutis desciscit; nec emendationem, licet subinde tentatam, admittit: Quo casu amicitiae honestè renunciatur. *Necum improbis jugum trahamus.* Et potissimum gravis causa est dirumpendi amicitiae vinculi, si amicus vel familiarissimus aliquid inhonestum petat, utpotè fallere, mentiri, luxuriari, adulterium, furtum, homicidium, &c. committere. Hic enim elegans illud *Periclis* succurret: *Oportet me adesse amicis usq; ad aras.* Nam cum amicus eum rogaret (*Scribit Aul. Gell. lib. 1. cap. 3.*) ut pro re causaq; ejus falsum dejeraret, his ad eum verbis usus est: *Δεῖ μὲ συμπράττειν τοῖς φίλοις ἅλλα μὲν ἰσθῶν.* Quin igitur amicitiae in tali casu honestè dissolvi ab infanti parte possint vix dubitandum.

Quam

Quamvis etiam aliàs propter locorum distantiam inæqualitatemq; conditionis, supervenientem, amicitiae exercitium non parùm labefactetur atq; inumbretur.

27. Ultimò etiam & 14. Quærere libet; Anne mutatâ fortunâ, amicitia prorsus intereat? Notum quidem & tritum illud Ovidij.

*Donec eris felix multos numerabis
amicos;*

*Tempora si fuerint nubila solus
eris.*

Et iterû: *Horrea formicæ nunquam ad inania tendunt;*

*Nullus ad amissas ibit amicus
opes.*

Unde plerumq; ita contingit; *mutatâ sorte, mutantur amici.* Id tamen in verâ amicitia non fieri certum habemus. Fortunæ enim permutatio experimentum est veræ amicitiae. Ut pulchrè scribit Piccol. grad. 7. cap. 26. Dum enim

in utrâq; fortunâ firmitèr servatur amicitia, veram & infucatam amicitiam fuisse ab initio rectè judicatur. Sin minus, adulationem potiùs, quàm verum amorem fuisse conijcitur. Quamvis enim conditionis imparitas, locorumquè distantia æqualem & quotidianam conversationem ac amicitiam non admittat sed impediat; Omnem tñ. prorsus non tollit atq; extirpat. Absens enim absenti benè cupere, benè comprecari, consentire, compati, imò & benefacere nonnunquam potest; quæ præcipua sunt amicorum officia. *Superior* ad sublimiorem conditionem erectus, inferiori favere, ejus commodis invigilare ac patrocinari potest: Sicquè benevolentiam & beneficentiam exercere. *Inferior* & tenuioris sortis, superiorem venerari, honorare, colere, magni facere, laudare, atq; vel ita amicitiam, si ulla unquam vera extiterit, continuare in proclivi erit.

28. Atq; hæc de AMICITIA, hæc vice posita sufficient: Quam *Empedocles*, antiquus Philosophus, Primū rerum principium statuit. Ut *Hesiodus* amorem primo chaoti inspiratum tradidit. Et *Piccol. grad. 7. cap: fin.* amicitiam boni quandam fecunditatem, ex solo Dei Omnipotentis amore manasse universum, suā perfectione donatū, cunctaq; latenti quodā & admirabili amoris nodo fuisse ligata, inquit. Unde *Mundus* nihil aliud esse videtur, quàm rerum ordinata, amoreq; colligata compages. Proinde non injuriā *Aristot: majorem in Repub: amicitia quàm justitiæ necessitatem* esse dixit. Si enim illa vigeat hujus non futurum adeo magnum usum, litibus scilicet ac jurgiis deficientibus. Sublatā verò amicitia & dissidiis ubiq; vigentibus, nulla unquam justitiæ administratio ab homine sufficienter adhiberi possit. O igitur felix hominum genus, ut *Boëtius* canit, si vestros animos a-

mor, quo Cælum regitur, regat. E contra; ô miserrimos inter quos juges inimicitia i. e. Manifesta & mutua malevolentia, invidia, nocendi cupiditas &c. frequentantur. Quæ ut Diabolum authorem atq; parentem agnoscunt; ita amicitia, concordia, juvandi exhilarandiq; studium DEO & sanctis Angelis familiare ab omnibus piis colitur, & in perpetuas æternitates continuabitur, Amen.

COROLLARIA.

I.

Commodum & legitimum amoris remedium non erat quod Antoninus pius imp. pro compescendo æstu filia adhibuit. Pet. Crinitus lib. 2. de honestâ disciplinâ casum sic refert: Faustina Antonini Pij Imperatoris filia gladiatoris amore nimio tabescebat, tum Imp: consultis Chaldeis & Mathematicis decrevit, ut occiso gladi-

dia-

diatore, quem illa maximè deperibat, ejusdem cruore epoto se sublevaret. Quo facto Faustina amoris contagio liberata fuit. Hoc, inquam, remedium pium, bonum & legitimum non fuit; utcunq; aliàs bonus & pius imperator. Nimum quippè violentum & parti insonti noxium; atq; sic honestate caruit. Cum illa potius severis admonitionibus, inedia & refrigerationibus, alijsq; castigationibus, & loci separatione honestius curari potuisset.

2. Qui semel fuit amicus utcunq; dissolvatur amicitia, non est eo loco habendus ac si nunquam fuisset. Nisi enorme flagitium aliud suadeat. Honestas enim & publica utilitas omni amicitiae vinculo jure venit anteponenda. Conf. Cic. Læl.

3. Contraria seu opposita amicitia

tiā, quatenus virtuti affinis est, sunt καλὰ καὶ αἰσ, seu adulatio & assentatio in Excessu; ἀγχιώτης, rusticitas seu morositas in defectu, quā ad omnem amicitiae usum ineptos reddit. Aspasius in explanatione Cap. I. l. 8. Eth. Nicom. Et Magirus eodem loco.

PARERGON.

LEges VVestgothorum in rerum naturā extant. Stultum videretur id quod in archivo Regni asservatur, multorumq; manibus teritur, in rerum naturā dari, argumentis probatum ire. Nisi D. Ol. Worm. Prof. Hafniensis in notis ad descr.: limit: inter Sueciam & Daniā Messenio insultans scripsisset: 1. *Messenium Selandicas ll.s nequitèr pervertisse.* 2. *Et ll.s Westgotorum, ubi in rerum naturā extent, aut extiterint non-*

dum

dum docuisse. At utroq; Messenium
 fasce levabo. 1. Westgotorum ll.s bo-
 nâ fide & pertinentèr allegans, Selandicas nequitèr pervertisse jure non di-
 citur; Atqui Messenius ex ll.bus Westg.
 titulo de Rege Konungz Bolfâr hæc
 verba allegans: Dana Holmer âr skipe
 i tre lôte/ A een lot Vpsala Konung/ annan
 a Dana Konung/ Fridie lot a Noregz
 Konung. Da âr stâmnâ terrâ war/ ta
 halt Dana Konungi besle Vpsala Konungz
 ân Norex Konung i istad hans. Et bona
 fide vertit & pertinentèr in spec. c. 2.
 citavit (inspectio ocularis probat) Er-
 gò Selandicas ll.s nequitèr non per-
 vertit. *Quod erat demonstrandum.*

2. Leges VVestgothicas fuif-
 se & jam esse firmant: primus legisla-
 tor Lumber/ unde Lumbslaghs dictæ, in i-
 pso paganismo, ut series legiferorum
 ibidem habet: Gens cui latæ; ecclesiæ,
 territoria & limites aliâq; loca, & bona
 inibi recensita, variaq; exemplaria ad-
 huc

huc extantia. Nec quicquam obstan-
 te; quod ll.s Regni Svec. (ut ait Wormius)
 publici juris factæ, ex particularibus singu-
 larum provinciarum excerptæ sint; Et nul-
 lum ibi harum vestigium. Quamvis e-
 nim jus commune ex particularibus
 legibus ante annos 216, compositum
 sit: Non ideò tamen leges particula-
 res omnes è circo naturæ sublatae, ut
 non sint, licet usu non observentur.
 In communiautem jure & legisterio,
 non modò vestigia sed ipsissima ll.m
 Westgoticarum verba & phrasæ oc-
 currunt. Tit. de hæred. de Nupt: de
 fundis Jorda Balfer &c. Quod cui-
 vis insipienti & intelligenti obvi-
 um est. Immeritò igitur Messe-
 nius hoc loco tam acer-
 bè carpitur.

Soli DEO Gloria.

tissimo Adolescenti,

DN. GREGORIO G. ARCTO-
POLITANO; Egregij Parentis filio; Musarum cultura vitæq; sanctimonie frugaliter
vacanti: Amico suo per dilecto: Respond:

Pleridum decus, Exemplar pulchrum
probitatis:

Virtutis raræ tu æmule gnate Patris.
Felici ascendas cathedram mage sydere
doctum, (citiam.

Defendens niveam promptus ami-
Delicium Patris, Patriæ tu vive Minervæ
Fax oritura, Deus provehat artis opes.

In felix omen peramanter apposuit

ABRAHAM G. THAUVONIUS
Phys. P. P.

Gregorius vigili pervolvit Apollinis artes
Curâ, Gregorij nomen & omen habes.

Et veluti monstras clari sub Præsidis umbrâ

Quo sit amicitia firma ineunda modo:

Ingenui pergas sic plures gignere fætus,

Crede mihi, Phæbi charus amicus eris.

Honoris & amoris Ergò L. M. G. apposuit

Johan. Thuronis Kyroënsis

S. R. Mtis Alum.

Omnibus in vitâ, dulces placuere sodales:
Conducit cunctis dulcis amicitia:

Conducit senibus peramicas jungere dextras.

Cum juveni vegeto: namq; juvare valet.

Conducit juveni, placitum componere fœdus

Cum senio gravibus: namq; monere sciunt.

Gregori gratus senibus sis semper amicus.

Omnia fert ætas: amulus esto senum

Præstantiss. Dn. Gregorio Arctopo-
litano de amicitia publicè dispu-
tanti, sympatriotæ & amico suo
properabat 17 Decemb. A. 1655.

Abrahamus A. Ikalensis.

Synceris fueras fateor syncerus amicis
Egregius veræ cultor *Amicitia*

Sic posthac voveo *nillos* inglorius annos

Exige, amicitias & tibi junge pares.

*His paucis, Præstantissimo Dn. Resp. de
Amicitia doctè disputanti amico &
fratri suavissimo valetudinarius
gratulabatur.*

Daniel Juslenius

Al. Reg,

